

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI ÚJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 8.
Kiadóhivatal: Landesmann III. és Társadál.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Égész évre 20 korona. Félévre 10 korona.
Negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 30 fillér.
Hirdetések díja centiméterenkint 20 fillér

Asszonyok — leányok

a tinétek szokatlan formában, szokatlan helyen, ahonnan máskor a politikai helyzetre bevilágító lángok lobbanak el, szólnak hozzászólások, szólnak a szívetekhez.

Megindult a második népvándorlás, a második honfoglalás. De a párdúc kacagányos ósk helyett, lerongyolódott csukaszürke emberek jönnek csapatosan, elfoglalni az otthonokban, a szívekben azt a helyet, amelyet a hazaszeretet sugallta parancsra, hónapok esztendő előtt odahagytak.

Szibéria hőmezőin, Kaukázus lankáin, Nagyoroszország rétjein, mint megannyi csillagó szentjános bogár fel-teltűnéznek emberparányok, akik mérföldes csizmákkal száguldanak távoli határok felé: haza.

A fogság kísérteti órája lejárt. Az ébredést jelző kakaskukorékolás, a béke csengetyi szava, a lélek a hazavágyódás szárnyain kelt utra és pillanatok alatt eljutott véreink mindegyikéhez.

A vágyódás, a honvágy magasztos érzete előtt nincs akadály. Halálra fáradtan, de egy olthatlan belső lángtól izzó kergetve vonsozlják ványadt, munkában elcsenyved testüket, hogy idő tér gátjait leküzdve mihamarább eljussanak; haza.

A jószágok Alkotó égi kegye megengedi érni mindegyiküknek az örömek örömét. Magyar szó muzsikája csendül füleikbe, magyar asszonyok simogató tekintete nyugszik rajtuk, magyar testvérek jobbja szorítja becsületet kezeiket és mértőljáró lábait elött a rajongó csodálat, a megbecsülés ezer színes virágai vannak elszórva. A képelet, de a becsület virágai hervadhatatlanok mint az érdem amelyet jutalmaznak.

Nem jönnek felbökretázott vonatokon, a természet minden nyíló illatos virága a sírhalmokat borítja be, azokat a rögöket amelyeket a hála az emlékezés, a bánat könnyárjai öntöznek.

Az élőknek nem jut virág, de nem jut nekik azokból a javakból sem amelyeket a rabság örökévalósága alatt bizony nagyon nélkülöztek.

Mondhatnok nap-nap után futnak keresztül vasuti állomásunkon hosszú vonatok, megszufova orosz rabságból szűke szabadult véreinkkel és nem várja őket a vasuti állomáson senki, semmi. Pedig a nélkülözés sovány esztendei után, jól esne nekik magyar föld termette buza lisztjéből

készült hőszi kalács, Tokajhegylő alja arany bora — illatos muskotály dohányból egy-egy jó szivar, jó cigaretta.

Evégből szólnak hozzátok asszonyok, leányok. Közismert léleményességetekkel találjátok ki egy módot amellyel a szegényletes állapotot változtathatók.

Fogjatok össze és a társadalomáldozatkésztségére támaszkodva várjátok a fogságból szabadult hőseinket egy ílát hazai kaláccsal, egy kerty tokai borral.

Bizony Isten megérdemlik.

Papirruhákat fognak készíteni.

A papiros minden gyapot szövetet pótol.

— márc. 6.

A papirnak szövetek készítésére való alkalmazását, ami általában a háború vívmányainak mondható, már régebben ismerték, különösen a kötéliparban. A háború folyamán a papirnak ez az új szerű alkalmazása soha nem sejtett arányokat ért el, úgy, hogy most Németországban mintegy három millió kilogramm és Ausztriában mintegy kétszáz ezer kilogramm papirost dolgoznak fel naponta fozott és szűvött árukká. Hogy milyen nagyszabású ez a feldolgozás, az talán leginkább abból derül ki, ha szembeállítjuk azszal, hogy a gyapotból Németországban béke idején mintegy 1.150.000 kilogramm, Ausztriában mintegy 600.000 kilogrammot dolgoztak fel naponta.

A papiros minden gyapotszövetet pótol és mindazokban az iparokban, amelyek fonalakat használnak fel gyártmányul, fényesen bevált gyapot helyett póttanyagul. Hiszen csaknem lehetetlen lett volna természetesen beszállítanunk, ha jutásukok helyett papirszákjaink nem lettek volna; átandó nedvességnek kitett termékek szákolására a papiroszövet azonban nem egészen alkalmas.

A papirfonál legfőbb alkalmazási tere kétségtelenül úgy most mint majd a háború után is hosszú időre, a ruházati ipar. Határozottan számolhatunk ugyanis azszal, hogy textilnyersanyagok hosszú ideje nem jutunk, mert nyilván lesz más tárgyaknak egész sora, amelyek behozatala a háború után mégis csak szükségesebbnek fog mutatkozni. Már most is óriási mennyiségben használnak papirosból szőtt munkáskötényeket és munkásruhákat és a termelési alig gyűl a rendeléseket. Emellett a papirfonál gyártása sokkal egyszerűbb, mint a gyapotfonálé, mert a bonyo-

lult eljárás, amelyen a gyapotnak végig kell haladnia, amíg fonál lesz belőle, a papirnál csaknem teljesen elcsúsz. A papirt szeleteoskékre vágják, ezeket nedves állapotban sodorják és kész a fonál. A gyapotot ellenben felnyitják, takarítják, kártolják, háromszor-négyszer fésülük és csak azután szövik. Érthető, hogy mindezek az eljárások sokkal magasabbra emelik a termelési költséget, mint a papirnál.

Jövőre is a papirfonál legfontosabb alkalmazási tere a ruházati ipar lesz, amelyben az ilyen papirtextil anyagok más oly anyaggal, mint a gyapot, juta, gyapjú vagy selyem, együtt fognak alkalmazásba kerülni. Szöveteket gyártanak majd így, amelyek az említett drága nyersanyagok mellett külsőleg teljesen észrevehetetlen, de egyuttal egészen tartós láncfonalat fognak papirból tartalmazni.

Magától értetődik, hogy a papiranyag ma sokszorosan drágább, mint béke idején a gyapotanyag, de ezt egyrészt a még fejletlen termelési viszonyok, másrészt a papir megszerzésének nehézségei eléggé megokolják. Már most is, amikor a drága svéd papiros helyett a mi beföldi finom szűvésű papirjainkat használják annyira tökéletesedett a papiroszövetgyártás, hogy részben pótoja a textilnyersanyagok hiányát.

Biztosra vehető, hogy békében sok szakember fog majd foglalkozni a papiroszövet vegyi tökéletesítésével talán az impregnálás jobb módszere útján. Ilyen módon olyan szükségleti cikk váthatik belőle, amelynek alkalmazhatósága mérvet ma még el sem tudjuk képzelni.

4 riport.

Lovakkal együtt ellopott bérkocsi.

Siberger József helybeli bérkocsi tulajdonos a Rákóczi utca egyik háza előtt vendégre várakozott. Néhány percre eltavozott és mire visszajött, kocsiának, lónak hült helyét talalta. Értesítette a rendőrséget ahonnan az egész környéket a lopásról telefonon értesítették. Tegnap reggel azután a kiterelési csendőrség jelentette, hogy a kocsi a lovakkal a terelési piacon gazdátlanul állodgál. A tettesek megszöktek.

Elfogtak egy veszedelmes betört.

Rácz József a neve, jól ismert a rendőrség bűnkrónikájában. Igen sok betörés, lopás bűne terheli, amelynek elkövetésében egy cseppet sem volt válogató. Épp úgy dolgozott nálunk, mint a vidék többi városában, ahol ha el is fogták,

nem sokáig tűrte a fogságot, hanem mindentől megcsúszott. Legutóbb a helybeli fogházból szökött meg, ahol 7 hónapi büntetését töltötte. Egyenesen Miskolcra vette útját s az első nap máris betört Horovitz Zsigmond óskáshoz, akinek raktárából több száz korona értékű ruhaneműt lopott el. A lopás elkövetése után Pestre ment, de onnan tagnap éjjel ismét vissza jött Miskolcra. Itt atán utolérte a rendőrség sújt keze, két detektív felismerte és letartóztatta. Kihallgatás után vissza szállították a városunkbani fogháza.

Feltört pénzszerény.

Keddre virradó éjjel eddigelő ismeretlen tettesek valószínűleg álkulos segítségével a helybeli Statusquo iaz. hitközség titkári irodájának ajtaját megnyitották, és ott az első szobában elhelyezett vas pénzszerényt fessítővasek és furok segítségével feltörték abból mintegy 1200 korona pénzt elloptak. A pénzszerény falából kihullott homokban talált lábnyomok azt mutatják, hogy a betörtést nagy szőszett talpu bakancsban járók még pedig kettő — orosz fogoly vagy katona követte el. A nyomozás már eddig is megállapította, hogy hétfőn egy gyanus külsejű katona olákolódott az iroda körül, most ennek feltalálásán fáradozik a rendőrség karöltve a csendőrséggel.

Gyermekgyilkos anyja.

Stecz Mihályné felsővidéki rutén övegyasszony, a nagymihályi korházban, január hó elején körhénytelen gyermeket szült. A korházban tartózkodásakor megismerkedett Hrabosák Mária cselédleányval akinek több ízben elkezergette, hogy a gyermek miatt nem fog tudni szolgálatot találni. Hrabosák Mária felbiztatta az asszonyt jöjjenek ide vudnosunkba, ahol bizonyára fog tudni — gyermekével együtt — megfelelő alkalmazást találni. Ugy is történt. Lejöttek Sátorajuhelybe, ahol azonban Stecz Mihályné nem tudott helyet kapni. Hogy az újszülött gyermek utjukban ne álljon, elhatározták, hogy megölük. Február hó 2-án este elvitték a gyermeket a Ronyvához, ahol a csecsemő fejét a csekély vízbe beledugták. A gyermek nehezen fulladt meg, kiemelték a vízből, és néhány lépést tovább mentek, hogy mélyebb vizet találjanak. Ott azután bele is fojtották a csecsemőt a vízbe. A kis hullát kiemelték és a Ponyva partján, hevenyészten megásott gödörbe beásták. A bűnügy néhány nap előtt derült ki, még pedig akként, hogy a nagymihályi anyakönyvi kerület érdeklődött a csecsemő sorsa felől. Elővetették az asszonyt, aki azután a csendőrség hossza valátása után bevallotta a rómes gyilkosságot és megnevezte tettes társát is, aki mint kávé leány egyik helybeli kávéháza volt már szolgálatba. Mindkettőt letartóztatták és a helybeli fogháza szállították.

HIREK.

— **Dr. Fried Lajos.** Dr. Fried Lajos az országos bírói kriminál-ista, városunk társadalmának, a függetlenségi pártnak kiváló tagja, Budapestten hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult érdemeit Buza Barna fogja lapunk következő számában méltatni.

— **Eljegyzés.** Szafir Ellát (Sauj hely) eljegyzete Kovács Aladár (Ungvár).

— **Halálozás.** Rakmányi Gizella, Rakmányi Jenő városi tanácsos nővére, 30 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetés s. h. ó 5-én ment végbe nagy részvét mellett.

— **A tokajhegylaljai törököltyűző szövetség.** Gr. Szóchenyi-Wolkenstein Ernő elnöklése alatt, a tagok élénk érdeklődése mellett hétfőn délután Sárospatakon rendkívüli közgyűlést tartott. Megválasztották 7 felügyelőbizottsági tagot és részletes megbeszélés alapján módosították az alapszabályokat.

— **Nyilvános közlést.** A helybeli Hitelbank R. T. a római. kath. elemi iskola 2 szegény, a magyar nyelvben jobb előmenetelt tanúsító növendéke részére 50—50, a Kath. Növendők egyesület részére 50, összesen 150 adományozott. — A Zempléni megyei kéresek-, ipar-, termény- és hitelbank ugyancsak a rk. elemi iskola szegény tanulóira részére 80 koronát juttatott kezükhez. Bőkezűségükért ezúton fogadják hálás köszönetemet. Payer Ferenc esp. plébános, iskolaszéki elnök, a Kath. Növendők egyesület egyházi elnöke.

— **A rendőrkapitány kézzártott jelentése** szerint február hónapban lopás büntetése 23, lopás vétsége 22, egyéb bűnöslet vagy vétség 4 esetben fordult elő. A bűnösletet közül 18 a máv. állomáson illetőleg vasúton történt. Mint nagyobb bűnösletet megemlítenék, hogy febr. hó 9-én 10 óra körül Lókács H. Kasziny utcai uridivat áru üzletét álkulcsokkal megnyitották s kb. 20000K értékű férfi fehérneműt és divatruókat elloptak. Ugyanazon időben Nyiregyháson és Debreczenben is történtek hasonló lopások, melyek elkövetésével eddig még kére nem került, szökött katonák vagy egyenruhában bujkáló betörők gyanúsíthatók. E hó 18-án Gnádig Lipót műszaki tanácsos kárára történt nagyobb arányú lopás. A károsulthoz ugyanis Fekete Adolf budapesti ügynök követitett Ilk Ludovika néven egy 20-évkorú bont, aki négy nap alkalmatossága után felhasználva azt az időt, míg káros családjával hasulról távol volt, több mint 4000 korona értékű ruhaneveléket, cipőket, szöveteket elloptott s azszal sikerült megszöknie. A nyomozás eddig megállapította, hogy az ügynök által beküldött bizonyítvány, mely szerint Ilk Ludovika, Donáth Arminné budatini földbirtokosnőnél több mint egy évig volt kifogás-

talán alkalmában, — hamisítvány, mert Donáthnál volt ugyan egy azonban nem Ilk Ludovika néven hanem Sanetra Ágnes vagy Kaszthe Horvát névű, aki Donáthnál szintén érekszenyen meglotta. As eddigiék szerint alapos a feltevés, hogy Gnádigkat ugyanaz lopta meg, aki Donáthnál, esetleg pedig Ilk Ludovika és Sanetra Ágnes büntársak. A tettesek kézrekerítésére iránt a lehető intézkedések megtörténtek. A kih. íktatóban beérkezett összesen 167 ügydarab, ebből árdragítási és a köz. élelmezés terét érintő kihágás 42. A csendőri és a repdőri feljelentésekkel egyidejűleg lefoglaltatott és részben elkoboztatott 325 kg. liszt, árpakása 15 kg., 4 ky. bab, 20 kg. busa, 42 kg. kenyér, 100 doboz frankokávé, 1136, spulni órua.

— **Dr. Brodyé márciusi ünnepélye** közbejött akadályok miatt elmarad.

— **Az országos polgári iskolai egyesület** északkeleti köre március 24-én, vasárnap, délelőtt 10 órakor az állami polgári leányiskolában rendezte közgyűlést tart.

— **Márciusban jön a kukoricakenyér.** A kormány intézkedésére márc. 15-től kezdődőleg az összes tenyérny. ban, Budapest kivételével, a kenyérlisztát 25 százalék kukoricával kell keverni. A közlelmezési miniszterium hangsúlyozza, hogy eszidő szorint csupán preventív intézkedésről van szó, mert remélik, hogy a rekvirálások segítségével olyan mennyiségűt sikerült felkutatni, hogy nem lesz szükség a kukoricakenyérra sem egyéb szigorításra.

— **Az Érdekes Újság husvétli száma** újra szenzaciója lesz a könyvpiacnak. Borítókait gyönyörű háromszíni mélynyomatásban kiváló magyar festő, Csók István és Vastagh Géza festményei díszítik. A husvétli számnak a gazdag fólapon kívül két külön könyvnyomtatás lesz. Nagy Endre „Jönnek a szindések” címmel egy vidám kis könyvet írt, melyet maga illusztrált is. Másik könyvnyomtatásként Mely Tamás Velencsi kaland című kötetét adja az Érdekes Újság husvétli száma, melyhez mulatságos gyermekjáték is lesz mellékelve. E gazdag husvétli szám ára 2 korona.

IRODALOM.

Kertész Ödön:

„Az iskolai itélőszék jelentősége és szervezete” című könyvéről.

A „XK. században többé nem vitás már, hogy az iskolának nemcsak oktatni de nevelni is kell”. Ezzel a rövid de annál többet kifejező mondattal kezdődik az a füzet, amelynek a modern oktatási kar egyik maunkás tagja bocsátott utunk avval a címszattal, hogy az életre nevelés, az ifjúságnak a praktikusra való intenzív előkészítő munkáitairól beszámolót adjon. A modern pedagógia minden ténykedését nem csupán oktató de nevelési szellem vezérli. A szendülő gyermek-palánta lelké-

ben ott szunyd ugyanis az egyéni karakter magya és az oktató mester meglátó szeme van hivatva azt fel-fedezni és oda fejleszteni, hogy az, az emberpalánta egyéniségének megfelelő jövőző életkörülményekkel majdan teljes összhangban álljon.

A jellembeli hibás kilengések megakadályozása, azoknak helyes utat terelése szintén a modern pedagógia feladata. Az eszközök — melyeknek mindegyike smert, mert azszá tenzi a cél — módfelett különbözők. Van aki a szoretelteljes bánásmód hive, van aki a legradikálisabb módszert a fenyeitést választja és sokan vannak (ez felel meg leginkább a gyakorlati életnek) akik az ugynevezett állampolgári nevelést tartják egyedi órávezetőnek.

As állampolgári nevelés alapköveit egy müncheni közoktatásügyi tanácsos Kerschenteiner rakta le. „Ó egy olyan erkölcsi közösség megvaósítását kívánja mely a kultur és jogállamot képviselje, asz minden iskola egy-egy kis állam legyen az államban, meglévő önkormányzattal. Kertész Ödön alapos tudással szelés vonásokkal rajzolja meg ennek az iskolai önkormányzatnak történelmét. Píntóth kendve fonalozza mindezeket akik az eszmével foglalkoztak, és hosszú esztendőik alatt szerzett tapasztalatainak eredményeként ismereteti körültekintő részletekkel, az iskola állam egyik fontos szervét: az iskolai itélőszéket. Ennek az itélőszéknek formális bíróság jellege van és a vádlottjától fel a közvádlóig, esküdt, bíró, ügyvéd, szakértő mind — mind tanul — akik a tárgyalások folyamán rendkívüli sok olyat tapasztalnak, mely fogékony lelkükre jótékony befolyást gyakorol és oszrájában fojta el a jellembeli hibás kilengéseket. — Kertész Ödön könyve az ifjúság elkövetett bűnöslekmé ayeinek nagy hányadát öleli fel és leközl, néhányat a lefoglaltatott tárgyalásokból és a hozott ítéletekből is.

As iskolai itélőszék minden részletet tehát nagy szakértelemmel világítja meg a füzet és egyaránt élvezetes olvasmányt nyújt nemcsak szakszem-reknek, hanem mindeneknek.

A könyvnek — mely hézagpótló alkotás — ára 2 korona, és megrendelhető a „Zemplén könyvnyomtató intézetében.”

Felolgo szerkesztő: Landemann Miksa.
Szerkesztő: György Lajos.

Birkahús

füstölve vagy nyersen, nagyobb mennyiségben átvész

Lukács Rezső

hentes-áru nagykereskedő

Budapest, VII., Barcsay-utca 11. sz.

Telefon 138—76.

Önkényes árverési hirdmény.

A sárospataki plébániának a csarhábi határban fekvő, összesen 16 kat. hold, 413 négyzetöl kiterjedésű ingatlana **f. hó 12-én délelőtt 9 órakor** a sátoraljaiújheji rk. plébánián önkényes árverésen el fog adni. Becsárkat. holdankint 1600, azaz ezerhat száz korona, melyen alól a birtok nem eladó. Bánatpénzül 2600, azaz kétezerhat száz korona teendő le. Árverés után az egész vételár azonnal készpénzben kifizetendő.

Páyer Ferenc,
rk. esperes.

Hirdmény.

Alólírott, mint Brach Henrik sátoraljaiújheji lakos meghatalmazottja ezennel közhírré teszem, hogy Fränkl Chaim nagymihályi lakostól vett, Tokajban a Steiner Herman pincéjében elhelyezett 37 holdban összesen 6038 liter 1916. évi termésű bor a kereskedelmi törvény 347. § a alapján Tokajban 1918. évi március 11-én délelőtt 11 órakor Faragó József tokaji kir. járásbírósi ügyreghajtó közbenijétével készpénzfizetés ellenében el fog árvereltetni.

Dr. Haas Bertalan,
Ügyvéd.

Viszketegség, Sömör, Rüh

leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleischl-éte eredeti

„BARNA-ZSIR”

Nincs szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pezsítés Dr. Fleischl-ét körjünk. Próbátégely 2-30 K, nagy tégely 4 K, családji adag 11 K. — Sátoraljaiújheji és vidéke részére főraktár:

Kádár Gyula gyógyszerárban, Sátoraljaiújhejelyen.

3 szoba

és mellékhelyiségekben álló

modern lakást

keresek május hó elsejére.

Ájánlatokat a kiadóhivatal továbbít.

Kiválóan bevált

Szőlőkötöző-zsineget

ajánl a

Hungaria Ártai Pamutgyár R.T.

Aradon.

As általános anyaghiány miatt ajánlatos a szükségélt mielöbbi fedezése, mert a csekély készletekre való tekintettel, a megrendelések csak beérkezésük sorrendjében vehetők figyelembe.

A világ legrágább, de egyszersmind legjobb szivarkahüvelyei:

„MODIANO-CLUBSPECIALITÉ”

Vigyázat: Utánzatok vannak forgalomban!

Sodorni való papír ára 30 fillér.